

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

Кафедра кримінального права

Лабораторія «Інновації у сфері кримінальної юстиції»

Одеський осередок ВГО «Асоціація кримінального права України»

КОНСЕРВАТИВНО-ЛІБЕРАЛЬНІ ІДЕЇ ОДЕСЬКОЇ ШКОЛИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

МАТЕРІАЛИ

Одеської науково-практичної конференції

24 листопада 2023 року

Видавництво
«Юридика»
2024

УДК 343.2/.7:340.123(477.74)(062.552)
К65

Відповідальний за випуск **Ю. Ю. Коломієць.**
Матеріали видано в авторській редакції.

Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права : матеріали Одеської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 лист. 2023 р.) / відп. ред. проф. Ю. Ю. Коломієць. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. – 252 с.

ISBN 978-617-8263-98-0

У збірнику матеріалів Одеської науково-практичної конференції «Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права» відображено консервативні і ліберальні ідеї професорсько-викладацького складу кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», аспірантів, студентів, школярів, які цікавляться проблемами сучасного кримінального права України, а також практиків, готових до співробітництва з науковцями.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, практиків, небайдужих до кримінально-правової протидії кримінальним правопорушенням.

УДК 343.2/.7:340.123(477.74)(062.552)

ISBN 978-617-8263-98-0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2024

Кулик Анастасія Валеріївна

Основи кримінальної політики протидії кримінальним
правопорушенням проти власності 140

Цибохін Олег Миколайович

Розвиток кримінальних заборон у сфері оподаткування
за КК України 2001 року. 146

Таратинов Юрій Миколайович

Девіантна поведінка в економіці 152

Альбещенко Олексій Станіславович

Застосування приватних військових компаній у сучасних
геополітичних процесах 158

Тарасенко Марія Леонідівна

Поняття вбивства у вітчизняній кримінально-правовій
доктрині: визначення, ознаки, тенденції розвитку. 162

Борисенко Дмитро Юрійович

Особливості реалізації принципу індивідуалізації
кримінальної відповідальності 167

Задорожна Єлизавета Володимирівна

Теорії причинного зв'язку в науці кримінального права 170

Єйникова Валерія Вікторівна

Амністія та помилування як аспекти реалізації
принципу гуманізму. 174

Ленюк Вікторія Артемівна

Відмежування групового порушення громадського порядку
від суміжних складів правопорушень. 178

Соколов Євген Максимович

Окремі аспекти кримінально-правової охорони цивільного
населення в умова збройного конфлікту. 182

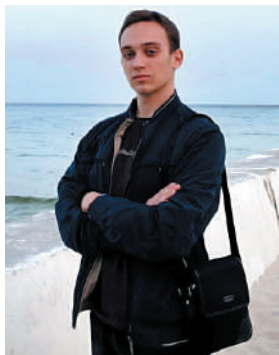
Загнітко Анна Валентинівна

Вчинення колабораційної діяльності в період
воєнного стану. 186

РОЗДІЛ 3
ЛІБЕРАЛЬНІ ІДЕЇ ОДЕСЬКОЇ ШКОЛИ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Туляков В'ячеслав Олексійович

«Гумор» у публічному праві проти права гумору. 190

Борисенко Дмитро Юрійович
студент 2 курсу
факультету прокуратури та слідств
(кримінальна юстиція)
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Освітня біографія

З 2011 по 2022 рік навчався в ЗОШ № 15 м. Мелітополь. Приймав активну участь у шкільній самодіяльності. У 2022 році вступив до Національного університету «Одеська юридична академія» на факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) на спеціальність, на даний момент є студентом 2 курсу за спеціальністю 081 Право. З першого курсу активно займаюсь організацією студентського життя в команді профкома, активно беру участь у наукових конференціях.

Наукові вподобання: кримінальне право, принципи кримінального права.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Принцип індивідуалізації покарань відноситься до спеціальних галузевих принципів кримінального права та відображується в КК України, зокрема в статті 65 КК України: «Особі, яка вчинила кримінальне правопорушення, має бути призначене покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження нових кримінальних правопорушень. Більш суворий вид покарання з числа передбачених за вчинене кримінальне правопорушення призначається лише у разі, якщо менш суворий вид покарання буде недостатній для виправлення особи та попередження вчинення нею нових кримінальних правопорушень» [1].

В юридичній літературі цей принцип пропонують диференціювати у «законі та в суді». Індивідуалізація покарання в законі є певним зовнішнім відображенням цього принципу закріплена в статтях КК та КВК України (що робить його міжгалузевим). У той

час індивідуалізація покарання в суді є внутрішнім відображенням цього принципу та під час застосування норм закону до підсудного суддя керується не тільки літерою закону, а й внутрішніми переконаннями, виходячи з обставин справи [4, с. 223].

У законі, принцип індивідуалізації покарань, можна трактувати так, що кожній особі гарантовано, під час судового розгляду, всебічний розгляд справи та будуть враховані певні фактори при винесенні покарання. Ці фактори зазначені в розділі XI Загальної частини КК України.

Призначення покарання в суді має прямий зв'язок із іншими галузевими принципами кримінального права. Тільки так суд може призначити покарання. Основним завданням судді, коли він виносить вирок, є встановлення складу правопорушення у розгляді справи та кваліфікація його діяння. Наступним кроком буде визначення санкції в межах визначених статті. Під час кваліфікуючого діяння, суд звертає на такі аспекти вчиненого кримінального правопорушення [6, с. 86]: вина, суспільна небезпечність, наслідки, межі санкції, пом'якшуючі обставини, обтяжуючі обставини.

Поєднуючи це все реалізується принцип індивідуалізації покарань. Однак станом на 2022–2023 рік, кримінальний закон має певну колізію, що заважає дії принципу індивідуалізації покарань. Оскільки багато суддів тлумачать частину санкції «в умовах воєнного стану» буквально. Як приклад: вирок Стрийського міськрайонного суду Львівської області у справі № 456/4558/22 вироком від 20 березня 2023 року де обвинуваченого було засуджено за ч. 4 ст. 186 КК України на позбавлення волі строком на 7 років, коли сума матеріальної шкоди становила 556 гривень 00 копійок [2]. Видається, що в цьому судовому рішенні порушено принцип індивідуалізації покарань, а призначене покарання у виді 7 років позбавлення волі є непропорційним та суперечить статті 65 КК України.

Для розуміння різниці, Центральний районний суд м. Миколаєва у схожій справі № 1-4-216/2009 р. від 28.11.2009 р. за ч. 2 ст. 186, ч. 3 ст. 185 КК України де матеріальна шкода складала 1807 гривень, ухвалив трьом особам вирок у вигляді позбавлення волі на 4 роки та 6 місяців.

Як можемо бачити в першому випадку суддя виніс більш тяжке покарання ніж в другому випадку, а матеріальна шкода була меншою ніж в другій справі.

Згідно ухвали Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду від 26.09.2023 р. надано судового тлумачення для вирішення цієї колізії. В ухвалі зазначається, що в ст. 67 КК України яка містить перелік

обтяжуючих обставин та стаття яка містить такі самі умови санкції мають однакову природу. А застосування обтяжуючих чи пом'якшуючих обставин як кваліфікуючу ознаку злочину або залишати у якості такої, що впливає на покарання в межах визначеної законом санкції є питанням правової політики і законодавчої техніки. Тому колегія вважає, що «в умовах воєнного або надзвичайного стану» мають тлумачитися як «з використанням умов воєнного або надзвичайного стану» [3]. На ці проблеми також звертає увагу Л. Ю. Тімофєєва [5].

Отже, принцип індивідуалізації покарань є важливим спеціальним принципом кримінального права, що в певній мірі реалізує принцип гуманності та інші принципи. Та забезпечує справедливе покарання особі, що скоїла кримінальне правопорушення. А без його існування функціонування кримінального закону не можливе.

Список використаної літератури

1. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Вирок Стрийського міськрайонного суду Львівської області. Справа № 456/4558/22 від 03.12.2022. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109648904#>
3. Ухвала Верховного Суду Касаційного кримінального суду у справі № 722/594/22 від 26.09.2023. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113817283>
4. Іскендеров Ф. Ш. Індивідуалізація покарання та межі суддівського розсуду. *Правове життя сучасної України* : у 2 т. : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 трав. 2019 р.). Одеса : ВД «Гельветика», 2019. Т. 2. С. 222–225.
5. Тімофєєва Л. Ю. Особливості ставлення у вину обтяжуючої обставини «з використанням умов воєнного стану». *Кримінальне законодавство воєнного часу: правотворчі та правозастосовні проблеми* : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. 26 травня 2023 р., Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 147–153.
6. Ющик О. І. Індивідуалізація покарання як кримінально-правовий принцип. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2014. Випуск 27. Том 3. С. 85–88.

Ключові слова: кримінальне право, принципи кримінального права, принцип індивідуалізації, судова практика.

Key words: criminal law, principles of criminal law, the principle of individualization, case law.

Науковий керівник:

Тімофєєва Лілія Юріївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».